

LÆR OM **KANONFORFATTERNE**
ADAM
OEHLENSCHLÄGER

**GULDALDER &
ROMANTIKKEN**

ELEVHÆFTE

ADAM OEHLenschläGER

"Der er et yndigt land.
Det står med brede bøge..."

De sætninger har du nok hørt før, og det kan næsten være svært at læse dem uden også at synge dem højt, for de stammer nemlig fra vores nationalsang. Teksten til vores nationalsang er oprindeligt et digt skrevet af digteren Adam Oehlenschläger. Nu skal du læse og lære mere om ham og om den periode, vi kender som både Guldalderen og romantikken. Efter du har læst, skal du løse nogle opgaver og arbejde med vores nationalsang, så find dit penalhus frem.

Oehlenschläger, Guldalder og Romantikken

Adam Oehlenschläger var en dansk digter og dramatiker, der levede fra 1779 til 1850. Han er en vigtig person i den danske litteraturhistorie, fordi han var en af de første, som skrev digte i den skrivestil, som vi kalder Romantikken. Romantikken er også den periode i Danmark, vi kalder for Guldalderen. Man kalder den Guldalderen i Danmark, fordi kunsten og kulturen blomstrede og havde det godt, og fordi man var optaget af "de gode gamle dage". Når det handler om al den litteratur, der blev skrevet i Guldalderen, så kalder vi det for Romantikken. Guldalderen og Romantikken varede i 50 år fra 1800 til 1850. Mange danske forfattere var i Romantikken optaget af at skrive om følelser, naturen og om dansk historie på en måde, som gjorde folk stolte af deres land og kultur.

Omkring samme tid blev Danmark (København) bombarderet af England, og vi mistede også Norge. Landet blev mindre, økonomien var dårlig, og vi vandt ikke alle krigene ligesom "i de gode gamle dage". Den følelse af, at alting var lidt skidt, skabte en længsel efter at skabe fædrelandskærlighed til Danmark igen, og derfor kiggede man til kunsten, naturen, vores historie og vores kultur. På den måde kunne folk komme i bedre humør oven på de tabte krige, når de så alt det gode, Danmark havde. Kunstnerne hyldede naturen og det danske landskab, og det gjorde folket stolte over Danmark igen.

OPGAVE 1

Sæt kryds ved det rigtige svar.

Hvornår levede Adam Oehlenschläger?

- ☐ 1800-1850
- ☐ 1812-1900
- ☐ 1779-1850
- ☐ 1700-1770

Hvilken del af Danmark mistede vi i begyndelsen af 1800-tallet?

- ☐ Bornholm
- ☐ Island
- ☐ Norge
- ☐ Sverige

Hvad kalder vi den periode, hvor Adam Oehlenschläger skrev digte og dramastykker?

- ☐ Jernalderen og Romantisering
- ☐ Guldalderen og Romantikken
- ☐ Bronzealder og Kulturtiden
- ☐ Guldalder og Åndsligheden

Hvad kunne kunstnerne skabe hos den danske befolkning?

- ☐ National stolthed og fædrelandskærlighed
- ☐ Vrede over politikerne
- ☐ Begejstring over vores krigsnederlag
- ☐ Tristhed over gråvej

Adam Oehlenschläger er kendt som en af de allervigtigste forfattere i Romantikken. Han skrev mange kendte værker, blandt andet digtet "Der er et yndigt land", som hylder netop Danmarks natur, folk og historie, og som siden blev Danmarks nationalsang. Han skrev både digte og skuespil, og hans værker skulle få folk til at føle stolthed over Danmark, og derfor skrev han især gode ting om vores natur, sprog og om fortidens historier fra Danmark, som fx de nordiske guder. Oehlenschläger var en af de første til at bruge Romantikken idéer i dansk litteratur, og han inspirerede andre forfattere og kunstnere til også at skrive om emner som helte, naturen og danske sagn.

Inden Guldalderen var folk meget optaget af "sund fornuft". Man interesserede sig ikke rigtig for følelser, og man ville ikke blande Gud sammen med videnskab. Religion og følelser var ikke moderne, men op mod 1800-tallet begyndte nogle i Tyskland at tænke anderledes. De kunne godt lide at tænke, at der var mere mellem himmel og jord og mere end bare fornuft. De kunne godt lide følelser og fornemmelser, og de tænkte på naturen som et smukt sted, hvor der var mere mellem himmel og jord. Et sted, hvor hver enkelt lille del af naturen hang sammen på en eller anden måde, og de talte om, at der var en slags uforklarlig ånd i naturen, som man kan føle og fornemme, når man er i den.

Adam Oehlenschläger hørte om Romantikken fra en bekendt, som havde besøgt Tyskland, og han blev så inspireret, at det kom til at ændre hans måde at se hele verden og livet på. Så snart han havde hørt om Romantikken i Tyskland fra sin ven, skrev han sit første og et af de mest berømte digte, "Guldhornene", i 1802.

Det digt handlede om de gamle nordiske guder og guldhornene, som var en værdifuld skat fra fortiden. Digtet hyldede fortiden og historien og opfordrede folk i Danmark til ikke at være så optaget af penge og materielle ting og i stedet opdage og nyde alt det gode og smukke, der gemmer sig i de gamle danske historier.

Naturen var en stor inspiration for Adam Oehlenschläger og Guldalderens forfattere og kunstnere. De så naturen som Guds smukke skaberværk. Derfor er mange af malerierne og litteraturen fra Guldalderen også meget idylliske og viser kun skønheden. Idyllisk betyder, at alt er fredeligt, roligt og smukt. Blomsterne blomstrer altid smukt, græsset er perfekt grønt, og havet er dybt blåt og bølger stille, og man føler sig glad og rolig. Udover kærlighed til naturens idylliske skønhed var både forfattere og kunstnere i Guldalderen også vilde med alt det, der handlede om fædrelandskærlighed. Fædrelandskærlighed betyder, at man elsker sit land. Man elsker sproget, naturen og også fortidens historier og myter om den nordiske mytologi og om helte fra gamle dage i Danmarks historie.

Adam Oehlenschläger er på listen over kanonforfattere, fordi han var med til at bringe Romantikken til Danmark og har skrevet nogle af de vigtigste digte og dramaer fra Guldalderen i dansk litteratur og kunst – ikke mindst den nationalsang, som vi synger med på, når vi hylder vores lille land.

OPGAVE 2

Sæt ring om de udsagn, som du mener passer på temaerne i Adam Oehlenschlägers forfatterskab og tekster fra romantikken.

DER ER ET YNDIGT LAND

OPGAVE 3

Adam Oehlenschläger skrev den danske nationalsang. Oprindeligt var det et digt på 12 strofer. Nu skal du arbejde med at finde romantikkens spor i de strofer fra digtet, som blev til vers i vores nationalsang.

- Farv de linjer, der handler om naturen, grønne.
Farv de linjer, der handler om Danmarks historie og kultur, røde.
- Tal om i klassen: *Kan I genkende Danmark i beskrivelserne i digtet?*

1. Der er et yndigt land,
det står med brede bøge
nær salten østerstrand;
det bugter sig i bakke, dal,
det hedder gamle Danmark,
og det er Frejas sal.

2. Der sad i fordums tid
de harniskklædte kæmper,
udhvilede fra strid;
så drog de frem til fjenders mén,
nu hvile deres bene
bag højens bautasten.

3. Det land endnu er skønt,
thi blå sig søen bælter,
og løvet står så grønt;
og ædle kvinder, skønne mø'r
og mænd og raske svende
bebo de danskes øer.

4. Hil drot og fædreland!
Hil hver en danneborger,
som virker, hvad han kan!
Vort gamle Danmark skal bestå,
så længe bøgen spejler
sin top i bølgen blå.

Ordforklaringer

Freja: Kærlighedens gudinde i den nordiske mytologi.

Sal: Stort rum, hvor mange mennesker kan mødes. Fx en balsal eller gymnastiksal.

Harniskklædte: En person som har en rustning af læder eller metal på.

Bautasten: En minde- eller gravsten, som man ofte kan se bevaret fra gamle tider i Danmark.

Bælter: Et bælt er et langt farvand, som forbinder to større farvande. Fx Lillebælt og Storebælt.

Mø'r (en mø/møer): En ugift kvinde.

Svende: En ugift mand.

Drot: Et gammelt ord for en hersker. Fx en konge eller høvding.

OPGAVE 4

”Der er et yndigt land” hylder Danmarks historie og natur. Der er mange ting, som gør det dejligt at være dansker. Skriv et brev til Danmark, hvor du takker for alle de ting, som du sætter pris på.

- Start med at lave en brainstorm over alle de ting ved Danmark og dansk kultur, som du elsker, og som gør dig stolt af at være dansker.
- Skriv et takkebrev til Danmark på computer eller i dit hæfte.

Lange sommernætter

Gule rapsmarker

Danmark

Frikadeller

SKRIVETIP: ET BREV ”KÆRE DANMARK”

Et brev er en hilsen, hvor man skriver direkte til en, som man vil fortælle noget. Et brev er på en måde at tale til nogen på skrift. Man skriver venligt, og man starter derfor altid med en hilsen og afslutter med en hilsen. Jo bedre man kender den, man skriver til, jo mere personligt kan man skrive, og jo mere personlig kan hilsnerne være.

Danmark er ikke en person, men man kan alligevel godt skrive et takkebrev til Danmark. Man kunne fx skrive: ”Tak, Danmark, fordi du har ladet mig vokse op i et land, hvor det føltes sikkert og trygt,” eller ”Jeg elsker dine lange sommernætter, og du gør mig glad hver gang, jeg ser dine gule rapsmarker, og jeg ved, at sommerferien er nær.”

FORFATTERPORTRÆT

Find et billede af
Adam Oehlenschäger
Print, klip og lim
det ind her.

Navn:

Født:

Død:

Litterær periode:

Yndlings "skrive-emner":

Litterære kendetegn:

Mest berømte litteratur:

Andet: